

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ο ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ
ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Αθήνα 13. ΜΑΙ. 1986

Αρ. Πρωτ. 1703 / Εμ. 5

Π ρ ο ς

Την κ. Προϊστάμενο της Εισαγγελίας
Ειρεταίου Αθήνας και
κ. κ. Εισαγγελείς Εφετών

Σας διαβιβάζουμε το υπ' αριθ. 1576/ 28-4-1986 έγγραφό
μας προς τον Εισαγγελέα Πρωτοδικών Καρπενησίου, σχετικά με
την άρνηση κληρικών να αποδεχθούν ως ανάδοχο σε βάπτισμα
νηπίου, άτομο που είχε τελέσει πολιτικό γάμο, και σας
παρακαλούμε να μεριμνήσετε να λάβουν γνώση του περιεχομέ-
νου του όλοι οι Εισαγγελικοί λειτουργοί της περιφέρειάς σας,
αναφέροντας λήψη και επίθεση τούτου.-

Ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου

Κωνσταντίνος Σταμάτης

Κωνσταντίνος Σταμάτης

Αθήνα 26 ΑΠΡ. 1986

Αριθ. Γ. ωτ. 1576

Προς

Τον κ. Εισαγγελέα Πρωτοδικείου Ευρυτανίας

Καρπενήσιον

Επαναφέρομεν την υπ' αριθ. 205/1986 αναφορά σας, στην οποία επισυνάπτεται και η υπ' αριθ. 2/1986 απορριπτική, κατ' άρθρο 47 ΚΠΔ, διάταξη σας για την από 10 Οκτ. 1984 έγκληση της Ε. συζ. Α. Κ., κατά των: ιερέα Κ. Π. και του Μητροπολίτου Ευρυτανίας. Η έγκληση αυτή απορρίφθηκε ως νομικά αβάσιμη στο σύνολο της, γιατί δεν στοιχειοθετούνται κατά νόμο οι αξιόποινες πράξεις της συκοφαντικής δυσφημείας και της παραβάσεως καθήκοντος που καταγγέλλονται μ' αυτήν. Επί του περιεχομένου της παραπάνω απορριπτικής διατάξεως, σας γνωρίζομε τα επόμενα:

Ι.- Όπως προκύπτει από την απορριπτική εισαγγελική διάταξη που προαναφέρθηκε, η από 10 Οκτ. 1984 παραπάνω έγκληση της Ε. συζ. Α. Κ. κατά των προαναφερθέντων κληρικών, που αρνήθηκαν να την αποδεχθούν ως ανόμοιο σε βάπτισμα νηπίου, γιατί αυτή είχε τελέσει πολιτικό γάμο, στηρίζεται στην αιτιολογία, ότι η εγκαλούσα: "...δημοσία με τον πολιτικόν της γάμο έθεσε εαυτήν εκτός εκκλησίας...".

Για τη στήριξη αυτής της απόψεως γίνεται αναφορά στις εγκυκλίους της Ιεράς Συνόδου ή Ιεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος υπ' αριθ. 10754/11252/26-3-1937 1090/23-10-1983, 1156/838/20-5-1955, όπως επίσης και στην από 7 Ιουνίου 1985 γνωμοδότηση του Ε. Μαντζουρέα, Γραμματέα της Ιεράς Συνόδου ή Ιεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Η παραπάνω άποψη επαναλαμβάνεται και στην από 20 Ιανου-

αρίου 1982 απόφαση της Ιεράς Συνόδου της Ιεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, στην οποία αναφέρεται, ότι: ' ' ' '...5/πληροφορεί μετά μητρικής αγάπης τον πιστόν και ευσεβή λαόν, ότι οι τελούντες πολιτικών γάμων ορθόδοξοι, θέτουν εαυτούς μόνοι των εις της Εκκλησίας, εφ'όσον ενσυνειδήτως και δημοσία αιτάνονται θεμελιώδη της πίστεως επιταγήν... ' ', όπως επίσης και στην υπ' αριθ. 2309/1982 Εγκύκλιο της Ιεράς Συνόδου της Ιεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος.

II.- Σύμφωνα όμως με πάγια και μακραίωνα παράδοση της Ανατολικής Ορθόδοξου Εκκλησίας, που πρέπει απαρασάλευτα να τηρείται, (άρθρο 3 παρ. 1 Σ. 1975), οι ' 'διαπιστωτικές ποινές' ' (POENAE LATAE SENTENTIAE) είναι σ' αντίθεση με ό,τι ισχύει στη Δυτική Εκκλησία, άγνωστες, με μοναδική μόνο εξαίρεση την ποινή στέρησης εκκλησιαστικής κηδεύσεως αυτούς που αυτοκτονούν και αυτούς που σκοτώνονται σε μονομαχία, και αυτό μόνο από λόγους καθαρά πρακτικούς. (Α. Χριστοφιλοπούλου, Εκκλησιαστικό Δίκαιο, τεύχος Γ, 1968, παρ. 55, σ. 37, Σπ. Τρωϊάνου, Παραδόσεις Εκκλησιαστικού Δικαίου, σ. 424, I. KONIDARIS, διατριβή, στο: FONTES MINORES DIETER SIMON, τομ. IV, 1981, σ. 353, σημ. 42, E. HERMAN, διατριβή, στο B.Z, τομ. 44 (1951), σ. 258 επ.).

Αντίθετα στην Ανατολική Ορθόδοξο Εκκλησία ισχύουν μόνο οι δικαστικά 'επιμετρούμενες ποινές' (POENAE FERENDAE SENTENTIAE) και όχι οι 'διαπιστωτικές ποινές', ή αλλιώς οι αυτόματα επιβαλλόμενες. (E.HERMAN, ο. π, σ. 258 επ.).

Η εκούσια έξοδος από την Εκκλησία ενός μέλους της είναι, σύμφωνα με το άρθρο 13 Σ. 1975,

απόλυτα ελεύθερη. Αν όμως ο ενδιαφερόμενος, παρά την αντικανονική για ορισμένο θέμα συμπεριφορά του, που συνιστά αίρεση ή σχίσμα, εξακολουθεί να θεωρεί τον εαυτό του ως κανονικό και ενεργό μέλος της Εκκλησίας, τότε η αναγκαστική έξοδος του από την τελευταία δεν επέρχεται αυτόματα, αλλά μόνο με το μεγάλο αφορισμό ή ανάθεμα. Αυτός, επιβάλλεται, σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. θ του ν. 590/1977 'Περί του Καταστατικού Χάρτη της Εκκλησίας της Ελλάδος' (ΦΕΚ, Α, 146) από την Ιεραρχία της Εκκλησίας της Ελλάδος, με αυξημένη πλειοψηφία των 2/3 του όλου αριθμού των μελών της και όχι μόνο των παρόντων, σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 3 του ίδιου νόμου, χωρίς ν' απαιτείται σήμερα και έγκριση της Πολιτείας, όπως έσχυε προηγουμένα, και ισχύει ακόμα σήμερα για την Ορθόδοξο Εκκλησία της Κρήτης, σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 10 του ν. 4149/1961. (Σπ. Τρωϊάνου, ο.π, σ. 420).

Μέχρις όμως να επιβληθεί νομότυπα η παραπάνω εκκλησιαστική ποινή του μεγάλου αφορισμού ή του αναθέματος, αυτός που έχει επιδείξει την αντικανονική διαγωγή, που μπορεί να επισύρει την ποινή αυτή, εξακολουθεί να παραμένει ενεργόν μέλος της εκκλησίας και δεν τίθεται έτσι αυτόματα και αυτοδίκαια εκτός αυτής. Αυτό γιατί η Ανατολική Ορθόδοξος Εκκλησία δεν αναγνωρίζει πάγια, όπως προαναφέρθηκε, τις αυτόματα επιβαλλόμενες ποινές, όπως η μακροαίωνα παράδοση αυτή, που τρέχει να τηρηθεί απαρασάλευτη, σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 1 Σ. 1975. Έτσι λοιπόν κάθε παρέκκλιση από τα παραπάνω δεν είναι εφαρμοστέα από τα δικαστήρια, γιατί είναι ουσιαστικά αντίθετη στην παραπάνω Συνταγματική διάταξη και σύμφωνα με τη διάταξη των άρθρων 93 παρ. 4 και 87 παρ. 2 Σ. 1975 που υποχρεώνει τα δικαστήρια ^{να} εφαρμόζουν αντισυνταγματικές κατ' ουσία διατάξεις.

III.- Ο ανάδοχος στη βάπτιση, εξ αιτίας της φύσεως των

Γο δείχνει

Στ

Ε.Π.Σ.

καθηκόντων που αναλαμβάνει, (Σ. Παπικώστα, Το βάπτισμα, 1976, σ. 91 επ.), αν και σήμερα αυτά δεν εκτελούνται από αυτόν, αφού τη θρησκευτική διαπαιδαγώγηση των νέων αναλαμβάνει η οικογένεια, η εκκλησία και το σχολείο, πρέπει να είναι ενεργό μέλος της Ανατολικής Ορθόδοξου Εκκλησίας. Έτσι λοιπόν αποκλείονται από τα καθήκοντα αναδόχου, μεταξύ άλλων, και οι αλλόθρησκοι, οι ετερόδοξοι, οι σχισματικοί και οι αφορισμένοι (Α. Χριστοφιλοπούλου, ο.π, τεύχος Β, 1954, παρ. 30, σ. 16, Μ. Σακελλαροπούλου, Εκκλησιαστικόν Δίκαιο, 1898, σ. 439).

Ο τελέσας ποιπών πολιτικών γάμων, που κατά το άρθρο 1367 παρ. 1 ΑΚ, όπως αυτό αντικαταστάθηκε από το άρθρο 1 του ν. 1250/1982, είναι ισοδύναμος μ' εκείνον που τελείται μ' ιερολογία, (Γ. Κουμάντου, Παραδόσεις Οικογενειακού Δικαίου, 1985, σ. 52 επ.), μέχρι της αναγκαστικής εξόδου του από την Εκκλησία ή το ανάθεμα, δεν τίθεται αυτίματα εκτός Εκκλησίας, όπως προαναφέρθηκε, εκτός αν εκούσια εγλώσει αυτό, πράγμα που δεν συμβαίνει στην υπό κρίση περίπτωση.

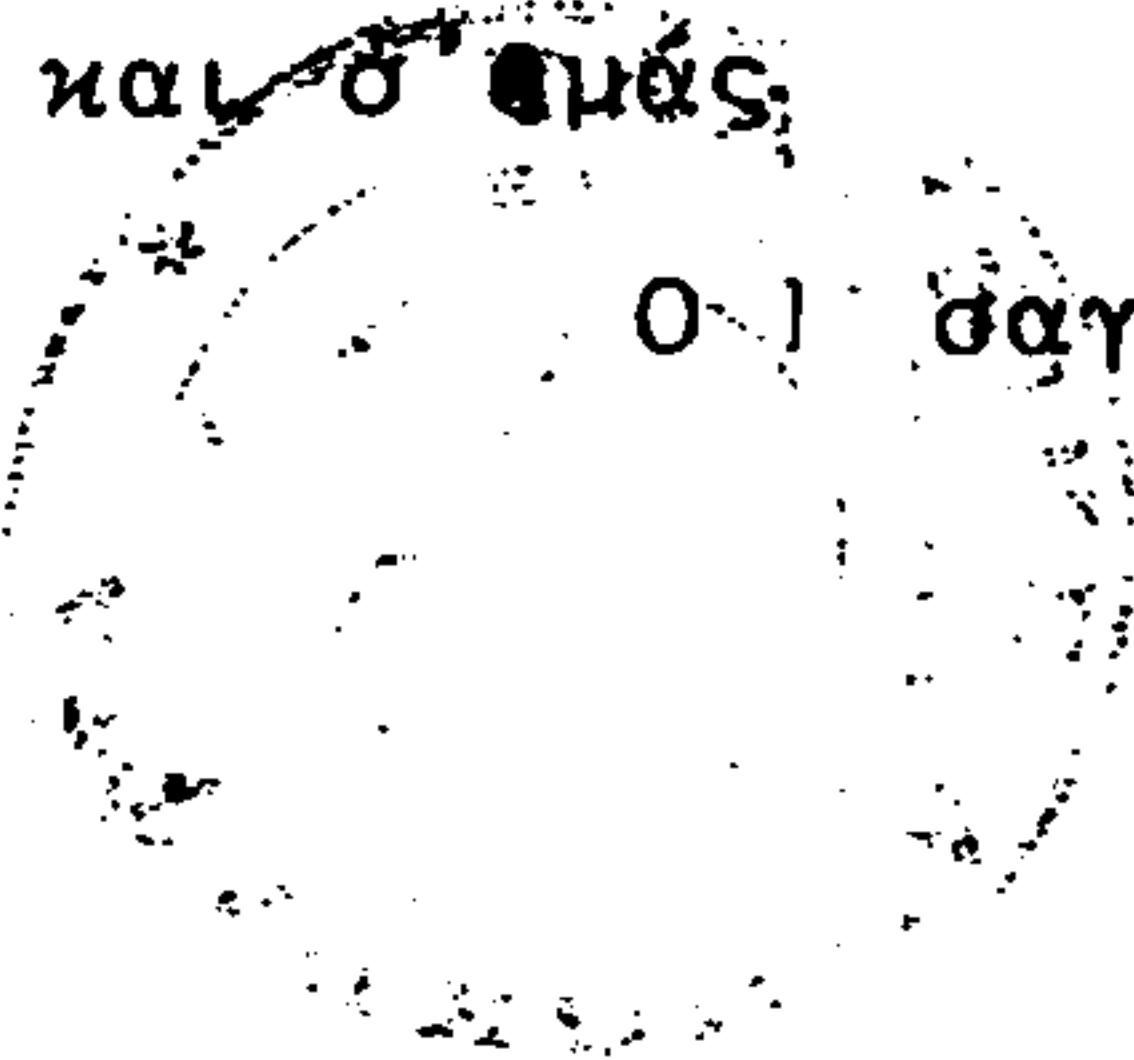
IV.- Αφού λοιπόν η υπ' αριθ. 2/1985 απορριπτική, κατ' άρθρο 47 ΚΠΔ, εισαγγελική διάταξη στηρίζεται βασικά στην παραπάνω αιτιολογία της αυτόματης θέσεως εκτός της Εκκλησίας εκείνου που τέλεσε πολιτικό γάμο που είναι όχι σωστό και αντισυνταγματικό, όπως προαναφέρθηκε τότε και η ταυτόσημη αιτιολογία της απορρίψεως της παραπάνω εγκλήσεως ως νομικά αβάσιμης, δεν είναι επίσης σωστή και έτσι επιβάλλεται η ανάκληση αυτής της εισαγγελικής διατάξεως, γιατί διαλαμβάνει αιτιολογία που αντίκειται και στο άρθρο 3 παρ. Σ. 1975. Είναι δ' επιτρεπτή η ανάκληση της παραπάνω Εισαγγελικής διατάξεως υπό τις προϋποθέσεις αυτές (Κ. Σταμάτη, Η προεκταρκτική εξέταση στην ποινική διαδικασία κλπ, 1984, παρ. 15, σ. 265, σημ. 638) και η επανένδοση της στη συνέχεια, αν βέβαια συντρέχει νόμιμος λόγος, με άλλη

που γίνεται με
το μεγάλο αφο.
Σεβ

Σεβ

όμως αιτιολογία αναφορικά με το νομικά αβάσιμο της υπό κρίση εγκλήσεως, ή και ακόμα παραιτέρα και για το κατ' ουσία αβάσιμο αυτής, αν υφίστανται βέβαιο οι νόμιμες προϋποθέσεις γιαυτό, και για το οποίο υφίσταται δικαιοδοσία της Εισαγγελικής Αρχής, (Κ. Σταμάτη, ο.π, παρ. 14, σ. 219 επ.), ή τέλος για την άσκηση της ποινικής διώξεως, αν συντρέξουν οι νόμιμες προϋποθέσεις, αναφέροντες σχετικά και σ' αυτές.

Ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου

Κωνσταντίνος Σταμάτης

Ανακοίνωση

Υπουργείου Δικαιοσύνης

Γραφείο κ. Υπουργού, επί

του υπ' αριθ. 31341/1986

εγγράφου του .